Σχέση σώματος και ψυχής (Αγ. Ιωάννης Χρυσόστομος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 16 Σεπτεμβρίου, 2015

1. Το σώμα δηλαδή είναι κατώτερο από την ψυχή, δεν είναι όμως αντίθετο από την ψυχή. Η ψυχή είναι απλή και εξυπηρετείται με τις επιθυμίες του σώματος.

2. Εμείς παραδεχόμαστε ότι το σώμα είναι κατώτερο από την ψυχή και υποδεέστερο· αυτό όμως δεν σημαίνει, ότι το σώμα είναι αντίθετο από την ψυχή, ότι δηλαδή την πολεμά και ότι είναι πονηρό· αλλ' έχει ανάγκη από την ψυχή, όπως ακριβώς η κιθάρα από τον κιθαριστή και το πλοίο από τον κυβερνήτη. Αυτά δηλαδή που δεν είναι αντίθετα με εκείνους που τα οδηγούν και τα μεταχειρίζονται, μπορεί να είναι πάρα πολύ σπουδαία, δεν έχουν όμως την ίδια αξία με τον τεχνίτη.

3. Όταν το σώμα γίνει ασθενικό, αναγκαστικά και η ψυχή συμμετέχει σ' αυτή τη βλάβη· γιατί ως επί το πλείστον οι ενέργειες της ψυχής συμβαδίζουν με τη διάθεση του σώματος. Γιατί και κατά τη διάρκεια των ασθενειών είμαστε διαφορετικοί εξαιτίας της αδυναμίας του σώματος και διαφορετικοί, όταν είμαστε υγιείς. Όπως ακριβώς δηλαδή στην περίπτωση της χορδής του οργάνου, όταν οι φθόγγοι είναι απαλοί και άτονοι και αδύνατοι, υποβαθμίζεται και η αξία της μουσικής τέχνης, επειδή αναγκάζεται να ακολουθεί την αδυναμία των χορδών· έτσι και στην περίπτωση του σώματος, η ψυχή δέχεται απ' αυτό πολλές βλάβες, πολλές ανάγκες. Γιατί, όταν το σώμα έχει ανάγκη από πολλή περιποίηση, και η ψυχή υπομένει την σκλαβιά εκείνη.
Αν ήσουνα ασώματος, ο Χριστός θα σου παρέδιδε τα ασώματα δώρα των Μυστηρίων γυμνά· επειδή όμως η άυλη ψυχή είναι στενά συνδεδεμένη με το υλικό σώμα, σου παραδίδει με αισθητά και υλικά σημεία τα αόρατα, τα οποία μόνον με το νου του μπορεί να συλλάβει ο άνθρωπος.

4. Είναι στενός ο σύνδεσμος της ψυχής με το σώμα· και το επινόησε αυτό ο Δημιουργός, ώστε να μη πείθουν μερικοί να μισούμε το σώμα σαν να είναι ξένο και εχθρικό...Ο διάβολος όμως κυριάρχησε τόσο πολύ, ώστε έπεισε μερικούς να μισούν και το ίδιο το σώμα τους...Γιατί, αν το σώμα είναι όργανο του διαβόλου, τότε πού οφείλεται η τόσο μεγάλη συμφωνία που υπάρχει ανάμεσα στο σώμα και στην ψυχή, που είναι τόσο μεγάλη, ώστε το

σώμα να είναι κατάλληλο να υπηρετεί την ευσεβή ψυχή από όλες τις πλευρές; Αλλά αν είναι κατάλληλο, ίσως πει κανείς, πώς συμβαίνει να σκοτίζει την ψυχή; Δεν είναι το σώμα που τυφλώνει την ψυχή, μακριά μια τέτοια σκέψη, άνθρωπε, αλλά οι αμαρτωλές απολαύσεις.

5. Και από πού προέρχεται η επιθυμία των αμαρτωλών απολαύσεων; Δεν προέρχεται καθόλου από το σώμα, αλλά από την πονηρή εσωτερική διάθεση...Δεν είναι όργανα του διαβόλου ούτε το σώμα, ούτε οι τροφές, αλλά μόνον οι αμαρτωλές απολαύσεις.

6. Και γιατί σου μιλάω για το θάνατο; Αφού βέβαια και στη ζωή την ίδια σου δείχνω, πως όλα τα καλά είναι δικά της. Γιατί, αν η ψυχή ευφρανθεί, τότε ρόδα σκορπίζει στο πρόσωπο· και αν πονέσει, αφού πάρει πίσω εκείνο το κάλλος, περιβάλλει το παν με μαύρη στολή. Και αν μεν ευφραίνεται συνεχώς η ψυχή, το σώμα γίνεται απαθές· αν όμως πονέσει, το κάνει πιο αδύνατο και πιο ασθενικό από τον ιστό της αράχνης. Αν πάλι θυμώσει η ψυχή, πάλι το κάνει αποκρουστικό και αισχρό· αν δείξει γαλήνιο μάτι, του χαρίζει μεγάλο κάλλος· αν φθονεί, χύνει πολλή ωχρότητα και το μαραζώνει· αν αγαπά, του χαρίζει μεγάλη ομορφιά. Έτσι πολλές γυναίκες, που δεν είναι όμορφες στο πρόσωπο, παίρνουν πολλή χάρη από την ψυχή. Άλλες πάλι που ακτινοβολούν με την ωραιότητά τους, επειδή έχουν ψυχή χωρίς χάρη, καταστρέφουν και την ομορφιά τους. Σκέψου, πως κοκκινίζει ένα πρόσωπο λευκό και πως με την ποικιλία του χρώματος προσφέρει πολλή ευχαρίστηση, όσες φορές βέβαια πρέπει κανείς να νιώθει ντροπή και να κοκκινίζει. Όπως ακριβώς επίσης, όταν η ψυχή είναι αναίσχυντη, κάνει τη μορφή αηδέστερη και αγριότερη από τη μορφή του θηρίου.

7. «Ο στολισμός του ανθρώπου, το γέλιο των δοντιών του και το βάδισμά του φανερώνουν τι άνθρωπος είναι αυτός». Σαφής δηλαδή εικόνα της ψυχικής καταστάσεως θα μπορούσε να γίνει το εξωτερικό παρουσιαστικό του ανθρώπου, και η κίνηση των μελών του σώματος δείχνει ιδιαίτερα την ομορφιά της ψυχής. Η τάξη των εξωτερικών μελών του σώματος απεικονίζει κατά ένα τρόπο την ψυχική κατάσταση του ανθρώπου.

8. «Υπερηφανεύτηκαν οι γυναίκες της Ιερουσαλήμ και βάδισαν με το κεφάλι ψηλά». Εδώ και τις γελοιοποιεί και φανερώνει τη γυναικεία αλαζονεία, που δεν μπορεί να περιοριστεί μέσα στη σκέψη, αλλ' εκδηλώνεται και επιδεικνύεται και με τις κινήσεις του σώματος... Γιατί με όλα, με τα μάτια, με τα φορέματα, με τα πόδια, με το βάδισμα φανερώνεται και η σωφροσύνη και η ασέλγεια. Γιατί οι κινήσεις των αισθητηρίων οργάνων είναι κατά κάποιο τρόπο οι κήρυκες της ψυχής που

κατοικεί μέσα στο σώμα. Και όπως ακριβώς οι ζωγράφοι, αφού αναμείξουν τα χρώματα, ζωγραφίζουν τις εικόνες που θέλουν, έτσι λοιπόν και οι κινήσεις των μελών του σώματος εκφράζουν και θέτουν μπροστά στα μάτια μας τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της ψυχής. Γι’ αυτό και κάποιος άλλος σοφός έλεγε: «Η ενδυμασία του ανθρώπου, ο τρόπος με τον οποίον γελάει και το βάδισμά του φανερώνουν το ποιόν του».

(1. ΕΠΕ 8^{A}, 442, 2. ΕΠΕ 17,136, 3. ΕΠΕ 25, 286, 4. ΕΠΕ 12, 212, 5. ΕΠΕ 18^{A}, 634-636, 6. ΕΠΕ 10,488, 7. ΕΠΕ 30, 420 8. ΕΠΕ 8, 340)

(Πηγή ηλ. κειμένου: diakonima.gr)